

Александар Јанковић

ГЛОБАЛИЗАЦИЈА 2.0

КА ДРУГОМ ВЕКУ НР КИНЕ

АЛЕКСАНДАР ЈАНКОВИЋ

ГЛОБАЛИЗАЦИЈА 2.0
– КА ДРУГОМ ВЕКУ НР КИНЕ

Институт за међународну политику и привреду - ИМПП
Београд, 2023.

Уредник
Проф. др Бранислав Ђорђевић
директор Института за међународну политику и привреду

Рецензенти
Др Ивона Лађевац
научни сарадник Института за међународну политику и привреду

Проф. др Биљана Јовановић Гавриловић
редовни професор Економског факултета у Београду

Зоран Ђорђевић
синолог и новинар

© Институт за међународну политику и привреду – ИМПП, 2023.
© Александар Јанковић, 2023.

Дизајн корица
Др Ненад Стекић

Александар Јанковић
Глобализација 2.0 – ка друћом веку НР Кине

САЖЕТАК

НР Кина улази у нову фазу развоја са досћизањем нивоа умерено пророс-иерийейној друшћва у 2021.г. и са циљем да до 2049.г. уђе у ред високо развијенијих држава. Период пред нама доноси и проромене не само развојних пра-радијми и философија већ и смену на лисћи кључних носилаца проривредној развоја. Он проразумева и пррансформацију и пррелазак из проросћиндусћријској друшћва у проросћ-кардонско друшћво, као и издвајање новој квинарној из кварћарној секћора. Улазак у четвртју индусћријску револуцију, уз незайамћени ниво иновација и решења које за собом доносе савремене ИКТ несумњиво ућиче и на целокупни друшћвено-економски развој нарочитјо Кине и водећих проривреда у усћону. Приоритейни проркрећачи проривредној расћа надойуњују се новим. Мећу њима, проред инсћићуција и проролитћичке сћабилностји, нових знања и прорехнолрјја (нпр. вешћачка инћелићенција), енерјећске безбедностји и прорехрамбене сћурностји, урбанизације, прорпроршње и задуженостји пророседно улоју имаће - проровезивање. Ниво унућпрашње, рећионалне и шире мећународне проровезаностји, квалитейћ прорих веза, као и јасно дефинисане развојне сћираћейје проредоррећиваће удудуће у великој мери проривредни развој сваке националне економије. У време када свећ пророново клизи у дубоке пророделе, проривредни расћ све више зависи од водећих проривреда у усћону, у прорвом реду Кине и друћих чланица БРИКС. Ове проривреде се окрећу ка чвршћем мећусодном проровезивању. Кина је захваљујући свом райдном расћу, уједно била и један од кључних проренерачћора проривредној развоја у рећиону и чирћавом свећу, а данас је прор и на прорљу проровезивања и прор у пророцесу који се у конћексћу иницијатјиве Појас и прорућ нерейко назива и Глобализација 2.0. Улоја проровезивања у развоју не само Кине већ и чирћавој проросћора Евроазије и шире захћева ошуда пророробнију праћњу и анализу.

Кључне речи: проривредни развој, Кина, Појас и прорућ, проровезивање

Aleksandar Janković
*Globalization 2.0 –
Towards the Second Century of the People's Republic of China*

SUMMARY

The People's Republic of China is entering a new phase of development, reaching a moderately prosperous society in 2021, with the goal of turning itself into a fully developed country by 2049. The period ahead brings changes not only to development paradigms and philosophies, but also to key drivers of economic development. It also implies the transformation and transition from a post-industrial society to a post-carbon society, as well as dissociation of the new - quinary sector from the quaternary sector. The emergence of the Fourth Industrial Revolution, along with the unprecedented level of innovation and solutions brought by modern ICTs, undoubtedly affects the entire socio-economic development, especially in China and the leading emerging economies. The priority drivers of economic growth are complemented by new ones. Among them, in addition to institutions and political stability, new knowledge and technologies (e.g., artificial intelligence), energy security, food security, urbanization, consumption, and indebtedness, an important role will be reserved to connectivity. The level of internal, regional, and wider international connectivity, the quality of those connections, as well as clearly defined development strategies will largely determine the development of each national economy in the future.

At a time when the world is, once again, sliding into deep divisions, economic growth depends more and more on the major emerging economies, primarily China and other BRICS countries. These economies are turning towards closer interconnection. Due to its rapid economic growth, China has become one of the key generators of economic development in the region and the whole world. Moreover, today it is also in the field of connectivity, in a process that in the context of the Belt and Road Initiative is often referred to as Globalization 2.0. The role of connectivity in the development of not only China, but also the entire area of Eurasia and beyond, requires therefore more thorough attention and analysis.

Keywords: economic development, China, Belt and Road Initiative, connectivity

САДРЖАЈ

I Реч рецензента	11
II Списак табела, графикана и мапа	14
1. Увод (у свет данас)	19
2. Кина и одреднице привредног раста и развоја	36
2.1. Ка кључним факторима будућег привредног раста и развоја	36
2.2. Кина и будући носиоци привредног раста и развоја	43
2.3. Улога задуживања у креирању привредног раста	60
2.4. Урбанизација и (де)популација	64
2.5. Сиромаштво, прехранбена сигурност и привредни развој	68
2.6. Потрошња (у ЗУР) као фактор привредног развоја	71
2.7. Енергија и енергетска безбедност	80
3. IV индустријска револуција и умерено просперитетно друштво	90
3.1. Четврта индустријска револуција и Кина	95
3.2. Умерено просперитетно друштво и свет 21. века	97
3.3. Вредносни оквири развоја и повезивања – концепт кинског сна	109
4. Повезивање и његова улога у развоју Кине	123
4.1. Основе повезивања	123
4.2. Микс повезивања (<i>connectivity mix</i>)	130
4.3. Наднационално повезивање	132
4.4. Повезивање <i>vs.</i> протекционизам и изолационизам	137
4.5. Мерење и вредновање повезивања	139
4.6. Кина – кључни генератор повезивања у свету	142
4.6.1. Повезивање и развој Кине	143
4.6.2. Повезивање са кинским карактеристикама	144
5. Иницијатива Појас и пут – повезивање на делу	147
5.1. Настанак и стубови иницијативе	147
5.2. Разумевање <i>новој џуџи свиле</i>	149
5.3. Глобализација 2.0 и Кина	152
5.4. Глобализација и Појас и пут – критике	155

5.5. Управљање иницијативом Појас и пут	157
5.6. Финансирање пројеката	158
5.6.1. Фонд за (нови) пут свиле	159
5.6.2. Азијска банка за инвестирање у инфраструктуру	161
5.6.3. Банкарска инфраструктура БРИКС и ШОС	163
5.7. Резултати и перспективе	165
6. Евроазијске развојне иницијативе и повезивање	173
6.1. Евроазија – некад и сад	173
6.2. Кина и развојне иницијативе на простору Азије и Океаније	175
6.2.1. Југоисточна Азија (<i>ASEAN, CPTPP, RCEP...</i>)	175
6.2.2. Повезивање на Пацифику (<i>PIF, APEC, PICTA, CPICEDCF...</i>)	179
6.2.3. Интеграције у јужној и западној Азији (<i>SAARC, ECO, GCC, BIMSTEC, D8, IORA...</i>)	183
6.2.4. Русија и Евроазија (<i>EAEU, ОДКБ, ШОС, СICA...</i>)	189
6.3. Успон Кине и развојни изазови у региону – одговори ЕУ и САД	193
6.3.1. Запад и иницијатива Појас и пут	194
6.3.2. ЕУ и повезивање	195
6.3.3. ЕУ и Евроазија	198
6.3.4. ASEM	199
6.3.5. Амерички <i>својер</i> стабилности и повезивања у Азији (<i>IPEF, Quad+, В3W...</i>)	201
7. Уместо закључка	205
Литература	217
Именски индекс	245
Појмовни индекс	248
Изрази захвалности	249
О књизи	251
Белешка о аутору	253

I РЕЧ РЕЦЕНЗЕНТА

Рукопис Александра Јанковића “Глобализација 2.0 - ка другом веку НР Кине” обухвата 187 страна текста, седам поглавља основног текста, именски индекс, појмовни индекс и белешку о аутору. На крају текста, дат је респективан списак коришћене литературе, који додатно говори о озбиљности и квалитету рукописа.

Рукопис је резултат богатог практичног и истраживачког искуства аутора и теоријске разраде привредног развоја Народне Републике Кине и глобалних развојних иницијатива које је ова земља осмислила.

Главни предмет истраживања аутора јесте НР Кина, њен досадашњи привредни развој и перспектива у наступајућим деценијама. Рукопис обилује економским показатељима и табеларним приказима којима су они и представљени. Предочени материјал настоји, и у потребној мери успева, да да свеобухватни и научно засновани поглед на привредни развој НР Кине и њено прилагођавање променама у међународним односима.

Проблематика којом се бави Александар Јанковић, изузетно је значајна, комплексна, актуелна и свеприсутна у академској, али и политичкој, идеолошкој и публицистичкој средини. Велики број релевантних стручњака сматра да је доминација Народне Републике Кине неспорна у 21. веку. Земља се налази на узлазној путањи своје укупне моћи, на путу је остварења *кинеској сна*, али, истовремено, осмишљава глобално примењиве иницијативе чији је циљ достизање равномерније расподеле богатства путем повезивања и сарадње држава света.

Аутор указује да се у корену кинеског привредног раста и развоја налази процес планирања. Почев од 1953, Кина је имала 14 петогодишњих планова. Петогодишњи планови служе као основна водила у реализацији економских и социјалних циљева, као и координацији активности владиних институција, било на централном било на локалном нивоу, било између њих.

Тезу да планирање доноси резултате, аутор поткрепљује свеобухватном анализом привредног развоја НР Кине посебно наводећи степен урбанизације, способност брзог и правовременог реаговања на ванредне ситуације (епидемије, поплаве, пожари, хаварије и др), економију знања и развијеност образовних система као показатеље развоја. На основама ових достигнућа развиле су се делатности засноване на интернету, развијена је интернет инфраструктура, 5Г мрежа и др. Све наведено представља поуздан инструмент за стварање умерено просперитетног друштва, првог од два стогодишња циља, које је Кина поставила себи.

Идеја хармоничног, просперитетног и добростојећег живота у Кини није нова, стара је више хиљада година. Њени су корени у конфуцијанској философији и позната је као *сиаоканџи*, односно означава тежњу за стварање функционалног друштва с доминантном средњом класом. У савременим условима то значи да се Кина залаже за равномернију расподелу богатства и да не жели да ствара друштво квази елите. Основна идеја је да највећи део становништва располаже с приходима и материјалним средствима који би их сврстали у тзв. средњу класу.

У ширем смислу, подразумева се усклађивање економске политике с потребом да привредни раст буде балансиран са пре свега социјалним приоритетима који обухватају друштвену једнакост, заштиту животне средине, расположивост здравствених услуга, образовања и др. Једино са овако избалансираним економским и друштвеним циљевима и потребама биће могуће остварење *кинеској сна*, односно другог стогодишњег циља.

Говорећи о кинеском сну, аутор се дотиче и критика и поређења које се у литератури јављају сучељавајући концепт кинеског са америчким сном. У овом делу аутор стоји на становишту да свака земља (народ) има право на сопствени концепт „сна“.

Полазећи од постулата кинеске спољне политике, посвећености мултилатералним облицима сарадње, укључујући и концепт повезивања, аутор посебна поглавља посвећује Иницијативи Појаса и пута, развојним иницијативама и облицима сарадње на простору Евроазије и Океаније, али и о изазовима које са собом носе односи Кине са Европском унијом и Сједињеним Америчким Државама.

Рукопис је целовит, писан је особеним стилем чија је карактеристика језгровитост и лакоћа излагања. Богатство обрађених, или само назначених, питања може бити добра инспирација за аутора, али и за читаоце, да наставе изучавање ове важне и актуелне тематике.

Монографија ће, без сумње, бити веома корисна и за студенте основних и последипломских студија у високошколским установама. Такође, тематика која је овде изложена биће корисно и изазовно штиво за све који се баве анализом теорије и праксе једне од водећих земаља света, али и све актуелније и присутније проблематике повезивања у савременим међународним односима.

Др **Ивона Лађевац**
научни сарадник Института
за међународну политику и привреду
Београд, 16. јун 2023.

II Списак табела, графикана и мапа

ТАБЕЛЕ

1. САД и земље БРИКС - БДП по гл. становника у УСД - 2010-2050	20
2. Удео јавног дуга у БДП и стопа раста БДП (у %)	61
3. НР Кина – кретање становништва	63
4. Највећи градови света (2030)	67
5. Индекс прехранбене сигурности	70
6. Тржиште малопродаје у НР Кини (2000-2021)	72
7. Потрошња у 20 највећих економија ЗУР (2020)	75
8. Пораст богатства у свету (2008-2018)	77
9. Друштвени развој и привредна структура	90
10. Делатности и „оковратници“	92
11. Иницијално планирани привредни раст НР Кине и његови извори (2016-20)	97
12. Поређење БДП Кине и САД (по паритету куповне моћи)	102
13. Поређење номиналних БДП Кине и САД (2000-2021)	106
14. Економска међузависност САД и Кине	109
15. Поређење <i>кинеској сна</i> и <i>америчкој сна</i> – категорије вредности	121
16. <i>Huawei GCI</i> индекс повезаности, 2020	141
17. Пројектована кретања кинеског БДП	142
18. Повезивање – виши стадијум глобализације	152
19. Највећи деоничари <i>АИВ</i>	161
20. Поморски пут свиле – кинеска улагања у луке	167
21. Учешће водећих валута у форекс трансакцијама	171
22. НР Кина – извори привредног раста у 2022.г.	205

ГРАФИКОНИ:

1. Процењени просечан БДП по гл. ст. у свету 1000-2000.г. (у УСД, 1990)	40
2. Инглхарт-Велцелова културолошка мапа света 2022	41
3. Кина – Индекс иновација и саставни индекси	42
4. Fortune Global 500 највећих компанија, 2000-2020	50
5. Кинеска предузећа у Fortune 500 – власничка структура (2020)	51

6. Број корисника интернета у свету (ИТУ)	55
7. Допринос НР Кине смањењу сиромаштва у свету (1981-2017)	69
8. Кретање штедње и потрошње у НР Кини	73
9. Енергија и привредни развој - матрица односа	81
10. Примарни извори енергије у Кини (2020)	82
11. Индустијске револуције (XVIII-XXI век)	94
12. „Светионици“ IV индустријске револуције	96
13. Кретање номиналног БДП Кине и САД (2020-2035)	99
14. Водећи кинески брендови у свету	117
15. <i>DHL</i> глобални индекс повезаности	140
16. Учешће у капиталу Фонда пута свиле	160
17. Карго возови између Кине и Европе (2013-2021)	166

МАПЕ

1. Појас и пут	149
----------------	-----

Александар Јанковић
Глобализација 2.0 – ка другом веку НР Кине

Издавач:
Институт за међународну политику и привреду – ИМПП
Македонска 25, Београд

За издавача:
Проф. др Бранислав Ђорђевић

Лектор:
Наташа Николић

Припрема:
Владимир Петровић

Штампа:
Бирограф, Београд

Тираж:
200 примерака

ISBN 978-86-7067-314-4

„Тематика је веома актуелна и значајна, како са теоријског, тако и са практичног аспекта, а сам рад поседује несумњиву научну и логичко-методолошку вредност, неопходну стручној, али и широј читалачкој популацији“.

Др Ивона Лађевац, научни сарадник
Институт за међународну политику и привреду

„Монографија представља интересантно, узбудљиво штиво у којем је дата комплексна, свеобухватна анализа кључних развојних чинилаца и трендова у савременом свету“.

Проф. др Биљана Јовановић Гавриловић, редовни професор
Економски факултет Универзитета у Београду

„Пред нама је потпуно нови приказ кинеског економског бума, оствареног у невиђено кратком временском периоду и у размерама и динамици које су задивиле свет“.

Зоран Ђорђевић, синолог и новинар

ISBN 978-86-7067-314-4

2023.